

Likabehandlingsplan

Grundstenar

”Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling.” (Utdrag ur *Läroplanen för förskolan 18*)

Enligt *Diskrimineringslagen* och *Skollagen* är all verksamhet skyldig att ha en likabehandlingsplan. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall årligen följas upp och ses över.

Enligt *FN:s konvention om barns rättigheter, artikel 2* skall konventionsstaterna:

- respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt.
- vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Enligt *skollagen* och *läroplanen* skall alla som arbetar i förskolan:

- medverka till att utveckla barnens känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den närmaste gruppen,
- verka i demokratiska arbetsformer där barn, personal och vårdnadshavare har inflytande och är delaktiga,
- förankra grundläggande demokratiska värden i syfte att utveckla demokratiska samhällsmedborgare,
- aktivt motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling av individer eller grupper,
- visa respekt för den enskilda individen, och
- i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Definitioner och begrepp

Kränkningar – Vi använder det här ordet som ett generellt samlingsnamn för de situationer som beskrivs nedan.

FÖRÄLDRAFÖRENINGEN REDET

Diskriminering – En förenklad beskrivning av lagens definition av diskriminering är att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska också ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; **kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.**

Lagen förbjuder sex former av diskriminering; direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier och sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera.

Direkt diskriminering - Direkt diskriminering är någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. Missgynnandet ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Inom förskolan får man dock behandla barn utifrån ålder, det vill säga dela in dem i grupper eller klasser.

Indirekt diskriminering – Ingen får missgynnas genom att till synes neutrala ordningsregler etc. tillämpas så att det får en diskriminerande effekt i praktiken.

Trakasserier - Ett uppträdande/agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Bristande tillgänglighet – Med bristande tillgänglighet avses att någon med funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga anpassningsåtgärder inte har vidtagits för att personen i fråga ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning.

Instruktioner att diskriminera - Instruktion att diskriminera är när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Annan kränkande behandling – Ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker ett barns värdighet. Behandling som är kränkande men som inte har något samband med en diskrimineringsgrund regleras inte i diskrimineringslagen utan i skollagen. Tillsammans med Skolinspektionen övervakar Barn- och elevombudet den del av skollagen (6 kapitlet) som gäller kränkande behandling.

Mobbning – En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag. Det kan vara svårt att skilja mobbning från vanliga konflikter och bråk. *Konflikt – handlar oftast om två jämbördiga parter där man kanske är oense om hur något ska genomföras, eller vem som har rätt eller fel. Vem som helst av parterna har när som helst möjlighet att dra sig ur.* Mobbning är när en part upprepade gånger blir utsatt för negativa handlingar (t ex knuffar, elaka kommentarer, utfrysning) från en eller flera barn eller vuxna i barnets närhet. Det är även mobbning när parterna i en konflikt inte är jämnstarka utan den ena parten ständigt är i underläge och blir kränkt. Kränkningar som har satts i system. Vid mobbning är det en människa som underkänns, inte hans handlingar.

Mer information

Diskrimineringsombudsmannen www.do.se

FÖRÄLDRAFÖRENINGEN REDET

Diskrimineringslag (2008:567)

Skollag (2010:800)

Allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Skolverket

Förebygga diskriminering och kränkande behandling i förskolan. DO, Barn-och elevombudet och Skolinspektionen

Lika rättigheter i förskolan. DO

FN:s konvention om barns rättigheter

LIKABEHANDLINGSSARBETET PÅ REDET

Så här förebygger vi kränkning i det dagliga arbetet

Alla vuxna i barnens närhet, personal och föräldrar, är deras förebilder och därför måste vi visa klart och tydligt att vi tar avstånd från all form av kränkningar (enligt definition). I barngruppen och personalgruppen tillsammans och var för sig ska det förebyggande arbetet vara en naturlig och återkommande del i det dagliga arbetet. I förebyggande syfte tänker vi såhär:

- Aktivt arbeta med att utveckla barnens samvarokompetens.
- Samtal och reflektion är de främsta verktygen för att bearbeta de egna föreställningarna samt för att skapa ett gemensamt förhållningssätt och en positiv atmosfär i verksamheten. Vi vill genom detta få barnen att känna att de är delaktiga och har inflytande.
- Arbeta för ett klimat präglad av omsorg och engagemang samtidigt som vuxna ska vara tydliga vägledare som sätter klara och kända gränser och som agerar när något händer.
- Tydliga regler och normer som är väl förankrade och efterlevs. Levandegöra reglerna kontinuerligt på olika sätt i hela barngruppen.
- Systematiskt undersöker vi att klimatet i gruppen stämmer överens med intentionen i förskolans likabehandlingsplan och i läroplanen för förskolan.
- Arbeta förebyggande på olika sätt med exempelvis olika värdegrundsmaterial.
- Vi har under våren 2016 haft en fortbildning för personalen som handlat om jämställdhetsarbete i förskolan. Syftet är att ge alla pedagoger en gemensam teoretisk och praktisk kunskapsgrund, så att jämställdhetsarbete och normkritiskt perspektiv ska bli väl förankrat på förskolan. Utbildningen gav praktiska och vardagsnära exempel och övningar utifrån diskrimineringsgrunderna. Olika områden analyserades med handledning utifrån normkritiska perspektiv. ”Miljö/material”, ”Barns lek” är några av analysområdena i upplägget. Andra exempel är ”Jämställt bemötande” samt ”Känslor och gränser”. Detta område kräver ett aktivt och ständigt pågående samtal och reflektion med barnen.

I det vardagliga arbetet för personalen (och i viss mån även föräldrarna) betyder det att ge barnen en trygg, god och utvecklande miljö samt ge barnen förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder och ingen ska behöva utsättas för någon form av diskriminering eller kränkning. Vi arbetar utifrån boken ”*Hissad eller dissad- om relationsarbete i förskolan*” skriven av Margareta Öhman. I det vardagliga arbetet sker detta bland annat genom att **vuxna på förskolan Redet:**

- Reagerar och agerar mot all kränkning
- Är goda förebilder i alla situationer. Vuxnas förhållningssätt präglar barnen.
- Visar respekt för alla medmänniskor
- Har tydlig kunskap om normer och regler. Ser till att de är väl synliga/kända och att de efterlevs.
- Ger positiv förstärkning (på väl fungerande samspel)
- Lyssnar och är lyhörda
- Värdesätter barnens insatser
- Visar empati, tröstar och stöttar

FÖRÄLDRAFÖRENINGEN REDET

I det förebyggande arbetet använder vi följande *arbetsätt*:

- Vi arbetar med Barnkonventionen utifrån ett arbetsmaterial från UNICEF anpassat för förskolan som pedagogerna därefter anpassar efter barnen på Redet. I smågrupper samtalar och reflekterar vi tillsammans med barnen utifrån tre konkretiserade delar; att bli lyssnad på, att få stöd i att uttrycka åsikter, att barns åsikter tas tillvara. Materialet synliggör olikheter bl. a olika funktionsnedsättningar. Materialet ställer frågor som t.ex. vad ett barn i världen behöver, vem som bestämmer osv. Vid arbetsområdets slut är barnens egna ord i fokus då de själva är med och utvärderar projektet.
- Vi arbetar med 'Mini REDE' som är ett värdegrundsmaterial som står för Respekt, Empati, Djur, Etik. De huvudsakliga syftena är att utveckla barnens empatiska förmåga. Att barnen får tillit till sin förmåga, ta ställning och får uttrycka sin ståndpunkt. Samt att barnen får utveckla ett reflekterande synsätt kring livsfrågor.
- Vi förankrar uttrycket "Bra kompis" och dess innebörd, hos barnen. Vi uppmanar barnen till att vara "Bra kompis" - handlingar och göra någon glad. Vi dokumenterar när barnen är "Bra kompis".
- Arbetet med att stärka barnens integritet genomsyrar den dagliga verksamheten.
- Vi har regelbundna samtal/intervjuer med barnen för att undersöka deras intressen och trivsel på förskolan.
- I den dagliga kontakten mellan personal och vårdnadshavare, samt på de regelbundna utvecklingssamtalen, ges möjlighet att samtala om barnens trivsel.
- Vi har tillgänglig barnlitteratur på förskolan som speglar mångfald.
- Vi använder oss utav *Husmodellen* som utvecklats av JämO och är ett sätt att analysera den pedagogiska miljön utifrån likabehandlingsplanen.
- Årligen anordnas FN-dagar under oktober månad, där barns rättigheter och människors olikheter lyfts fram. Här ges tillfällen till diskussioner om olika länder, språk samt olika kulturer. Projektet utgår från barnens erfarenheter, nyfikenhet och frågor. Att lyfta mångfalden stärker barnens kulturella identiteter.

Så här kan vi upptäcka kränkningar

Föräldrar uppmanas vara lyhörda för hur det egna barnet har det i relationen till andra barn och vuxna i anslutning till förskolan. Det är viktigt att föräldrar berättar om sina barns upplevelser för personalen så att man tillsammans kan reda ut dem. Alla kränkningar kanske inte blir synliga för personalen.

Vi betonar även barnets rätt att uttrycka sig, den utsattes egna ord. På förskolan Redet har personalen en återkommande punkt på sina personalmöten där man pratar om likabehandlingsplanen och tiden som har gått sedan förra mötet. Genom att återkommande prata om innehållet och planen i förhållande till verksamheten kan man kartlägga mönster som man inte ser i de enskilda fallen som blir tydliga i det ögonblick de inträffar. Det är ett sätt att identifiera brister i arbetsmiljön, förhållningssätt och attityder som t.ex. språk och jargong som kan utgöra grund för diskriminering och påverka förekomsten av kränkningar. Vi kartlägger och ställer oss frågor som t.ex. barnens delaktighet och inflytande, hur vi får alla barn att komma till tals i utbildning och undervisning osv.

Åtgärder vid kränkning

Vi har en utredningsskyldighet och en handlingsplikt. Om situationen är större än att man reder ut den på en gång:

Självklart är det så att ett enskilt barn aldrig pekas ut. Arbetslaget för alltid en dialog om när och om vad som skall informeras till berörda föräldrar. Föräldrarna litar på att personalen sköter dessa frågor på ett professionellt sätt och har en tanke med sitt handlande.

Handlingsplanen har en tydlig ansvarsfördelning och innehåller följande moment:

1. Hela arbetslaget och rektorn ska informeras och reflekterar över
 - a. Vad har hänt?
 - b. Är detta en kränkning?
2. . Det "lilla arbetslaget" (på avdelningen det berör) försöker hitta olika lösningar på den uppkomna situationen.
3. Hela arbetslaget på Redet samlas för att hjälpas åt att hitta fler lösningar på problemet.
 - a. Studiematerial i barngruppen
 - b. Gruppdiskussion med barnen
 - c. Förhållningssätt personalen/ändra rutiner
4. Föräldrasamtal med föräldrarna till de barn som är berörda genomförs av den personal som varit närvarande eller rektor. Uppföljning och dokumentation görs av den personal som varit närvarande eller rektor.
5. Rektor för informationen vidare till huvudmannen.

Ansvar för planen:

- Föräldraföreningens styrelse ser tillsammans med rektor till att denna likabehandlingsplan följs upp och revideras varje år (eller om behov uppstår däremellan).
- Föräldraföreningens styrelse har tillsammans med rektor ansvar för personalens kompetensutveckling för att öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- Förskolans personal har var och en ansvar för att denna likabehandlingsplan följs.

FÖRÄLDRAFÖRENINGEN REDET

- Rektor har ansvar för att ett aktivt arbete sker i personalgruppen, både i förebyggande syfte och när något har inträffat.
- Föräldraföreningen Redets medlemmar har var och en ansvar att vara förebilder för sina egna och andras barn på förskolan utifrån de värderingar som beslutas av föreningen.

Föräldrars delaktighet och inflytande

- Inför föräldramötet på hösten uppmanas alla föräldrar att läsa igenom likabehandlingsplanen som skickas hem på mailen och som finns tillgänglig på Redets hemsida.
- Föräldrar skriver på att de tagit del av likabehandlingsplanen och uppmuntras att kontakta personal för frågor.
- Vi uppmanar föräldrarna att komma med synpunkter antingen till oss direkt eller via en särskild låda där meddelanden kan läggas anonymt, på varje avdelning.

Likabehandlingsplanen reviderad september 2019.